

אגודת "אמת ושלום" של ישיבת טלז בליטא

[המשך]

בגליון הקודם נתפרסמו פעם ראשונה ידיעות על אגודת "אמת ושלום" בישיבת טלז דליטא ועל ארגון "נושאים את הדגל"*. המכתבים היו בידי סבי הרה"ג ר' דב יהודה שחט זצ"ל, בין המצויינים שבתלמידי ראש הישיבה הגאון רבי יוסף יליב בלוך זצ"ל. מתוך החומר הרב אנו ממשיכים לפרסם מכתבים ודו"חות על פעילות אגודת "אמת ושלום". אנו מסיימים עם צילומים מתוך חוברת על הקמת התאחדות תלמידי ישיבת טלז בשנת תרצ"ו. רבים מרבני ישיבת טלז ותלמידיהם נהרגו בשואה על קידוש השם, הי"ד.

מתוך דו"ח מהרצאות באגודת אמת ושלום בשנים תר"צ-צ"א

מהות היראה ודרכי התשובה

בכ"ז אלול וג' תשרי נשמעו הרצאות רבי הערך בדבר דרך היראה ודרך התשובה, ואחרי מו"מ ארוך על העניינים שעליהם סובבו ההרצאות נתבררו ונתלבנו הדברים אצל החברים במדה גדולה ונתקבלו החלטות יסודיות שבהן הובעו רגשות החברים ומדת הכרתם במהות דרך היראה והדרכים המובילים לתשובה גמורה ויראה אמיתית.

החלטות

- (א) דרך היראה והתשובה אחד הוא וממקור אחד יהלכון.
- (ב) שובן האמיתי היא שובת הנשמה לתומה כפי מה שהיא במקור מחצבתה הקדושה, וכתוצאה ישרה מזה חובת התשובה אינה נגמרת בזה שישוב מהחטא, אלא תמיד הוא צריך לשאוף לתשובת נפשו להתקרב אל ה' "ונמצא כל ימיו בתשובה".
- (ג) יסוד יכולת התשובה היא בהגבהת ה"אני" שבו מעל פשעיו, בהתאחדו עם חלקו העליון הפקוד אתו יתברך, וכשהאדם חוטא ושב, או ה"אני" הפנימי שבו ממשיך אותו למעלה, מפיח בו לב חדש, ומאירו באור חדש אלקי.
- (ד) והאמצעי היותר נכון לתשובה — הרביקות בה' — היא ע"י השכלת נפשו ותגבורת דעתו ברעת ה' ותורתו כי עי"ז יזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וינתק ממצבו הנמוך לשכון בעולמות יותר גאולים.

* בגליון הקודם נשמעו בסוף עמ' 11 המילים "קביעות זוי".

ה) אבל בכדי להשאיר במצבו העליון עליו לסדר את חייו היום-יומיים לפי רישת מצבו שהגיע אליו, ולהכין כסא בעד ה' ולחיות אתו.

ו) ולזה עלינו לקיים ולחבב את כל המצוות בכל פרטיהן שהם יסירו את המחיצות המבדילות בנינו לאבינו שבשמים.

ז) בכל מצוה עלינו למצא הערבות והנעימות של כל התרי"ג, שאורן וחרן חדור בכל מצוה ותלויות בה, כי בהפרדת המצוה והחשבתה לענין בפני עצמו אנו עובדים למעשי ידינו ולא את אלקינו.

ח) ובכלל צריכים לאחד תמיד את התלמוד עם המעשה. בכל לימוד צריך למצא את התוצאות הנובעות מתוכו, להגשימם ולהנהיגם כחוק, ובזה יקיים דברי התורה באהבה, וגם יחזור יותר לעומק של הלימוד להבינו ולהרגישו לאשורו ובבהירות הדרושה.

ט) וכדי להנהיג את זה בחיים ררושה אמיצות הלב ותקיפות הדעת שלא להתביש לשנות את דרך החיים הקבוע ולדרוך בנתיבות חדשות, ואז גם אם ימצא במצב ידידה תעגן החלטתו ולא יזוז ממנה למעשה ויוכל להתרומם.

י) ודרוש לדעת כי כל המעשים צריכים להיות מתאימים למצבו הרוחני העכשווי "ופלס מעגל רגליך". אולם תמיד צריך להיות ער להתבונן אולי הגיע למדרגה יותר עליונה הדרושת ממנו שפור והטבת מעשיו.

יא) וגם את זה עלינו לדעת כי הגדרת דרך התורה של ישיבת סלז אינה שוללת דרכי עבודה שונים אלא שוללים אנו דרכים צרים ונפסדים. אבל כשרוך התורה הכללית נר לרגלינו אז אפשר לנו להשתמש בדרכי עבודה שונים כל אחד בזמנו ובמקומו.

מתוך דו"ח מאסיפה כללית של אגודת אמת ושלום בכסלו תרצ"א

הישיבה

עבודת האגודה בישיבה: באסיפה הכללית מיום כ"ד כסלו נשמעה הרצאה על הנושא: עבודת האגודה בישיבה, ואחרי מו"מ מקיף הוחלט:

א) האופן היחידי להפיץ את דרך רבנו במילואו בישיבה הוא רק אם לכל אחד מהחברים העובדים בישיבה תנתן האפשרות להשפיע בלי הפרעה, ולכן כל התקפה באחד החברים פוגעת בשאיפתנו. ועל האגודה להגן בערו ולהשביתה.

ב) על האגודה לעמוד על המשמר בכל מאורע בחיי הישיבה לתת לו הכוון הנכון בחיי הישיבה.

ג) על האגודה להשתדל שהתלמידים הנכנסים בישיבה מיום הכנסם בישיבה יעמדו תחת השפעתם למען יוכלו להתקשר כראוי לרוח הישיבה ודרכה, וכמו כן עלינו להשתדל שהכחות הצעירים מבין המעולים יעמדו תחת השפעת החברים, ועל כל חבר ליסד קבוצה מסוימת מהחוגים הנזכרים לעיל, ולתכלית זו על האגודה לשתף גם את הכחות המעולים הקרובים לרוח האגודה. ועל האגודה בכלל להיות פעילה

תמיד בעבודת הישיבה, כי בהיותה ערה תמיד ועטוקה בתקנת הישיבה, ויבחנו כל המתרחש, וימצאו את הדרכים הנאותים ביותר לכל עת לפי מצבה.

יחס האגודה למצב העכשווי

באסה"כ מיום ג' טבת נשמעה הרצאה ברבר יחס האגודה למצב העכשווי בישיבה ונתקבלו החלטות אלו:

א) על האגודה לפתח בין התלמידים שאיפה יותר רוממה להתמסר לעמלה של תורה ולחדור להבנת נשמתה, ולשם זה ררוש לעורר התעסקות והתענינות לעסוק בדרך התורה שהורה לנו רבנו זצוק"ל.

ב) על האגודה להכניס בהכרת בני הישיבה את ההשקפה שלא להתיחס אל המצב הנוכחי כלמצב של מעבר וארעיות כי אם להכיר שהתקופה הנוכחית מיוסדת והוקבעה על אישיותיה האיתנים, ומתוך הכרה זו לשמור ולעבוד להפרכת הישיבה ושכלולה.

ג) להפנות בעיקר את עבודת ההשפעה בישיבה בכון אינדיוידואלי וליסד חבורות להלכה ודעת, וועדות מורכבות, ומלבד זה ליסד ועידות מורכבות מחברי האגודה וטובי התלמידים בישיבה גם מן הצעירים. ההוצאה לפועל נמסרה לועד לעניני הישיבה.

הועד לעניני הישיבה

מפני הרחבת עבודת האגודה בישיבה הוחלט באסיפה הנ"ל ליתן לועד לעניני הישיבה אוטונומיה יותר רחבה בעבודתם בישיבה ולמסור להם בעיקרה את עבודת קירוב הכוחות הטובים לרעיון האגודה. גם נתקבלה ההשקפה שכל אלו הענינים המתחדשים בישיבה, ע"י ההנהלה, ראוי שיוודעו לחברי הועד לעניני הישיבה לפני צאתם לפועל.

יסוד אגודת צעירים בישיבה

באסה"כ מיום א' תמוז אחרי הרצאת אחד החברים בדבר יסוד אגודת צעירים בישיבה ומו"מ נתקבלה ההחלטה:

בכדי לפתח מתלמידי הישיבה חברים לאגודתנו עלינו ליסד אגודות צעירים ע"פ תוכן ומטרת האגודה. פרטי סדרון ועבודתן יעובדו ע"י ועדה מיוחדת, שתבחר לתכלית זו. הועדה נבחרה באסיפה הנ"ל, אבל לא עלתה לבא לידי דעה אחת באופן הוצאת החלטה זו לפועל. ולכן לידי התגשמות מעשית לא באה החלטה זו.

שאלה זו ברבר הדרכים לקירוב הרוחות הטובים מהצעירים לאגודתנו, מנסרת ומעסקת את החברים זה כבר, ועומדת על הפרק זה שנים הרבה, מעת התחדשותה של האגודה. אם הדרך הנכון הוא לקבל ישר לאגודתנו, או שהעבודה עם הצעירים צריכה להיות מובדלת מהעבודה הפנימית של האגודה, וצריכה להתרכז באגודה אחרת שתוסד רק מהצעירים לברם או תהיה מנוהלת ע"י חבר אחד או אחרים עומדים על גבם. לידי התאמת הרעות והשקפה אחת באופן היותר רצוי לא באו עדיין החברים, והשאלה עדיין עומדת על הפרק.

בזה אנו חותמים בכרכת אחים נאמנה לעליה והעלאה בתורה ויר"א וגמח"ט לו
לכל הגלויים עמו.

הועד לעניני חוץ
זונרל רוניק
שלום זקס

[מכתב]

בע"ה

טלז עש"ק פ' נשא י"ג סיון תרצ"ה

לאחינו חברינו הרב ר' רב יהודה שוחט שליט"א
רב בבול יצ"ו

שלום וכל טוב!

אחדשה"ט באהבה ורעות.

אנו מצדפים כאן שאלון מיוחד ע"ד חובות כל חבר להשתלמותו הפרטית וע"ד
חובותיו למרכז האגודה, וע"ד עבודתו בעניני הכלל, לפי רוח האגודה.

חבר יקר, זה זמן כבר שלא כתבנו לך, שלחנו לך זה מכבר פרוטוקול של הכנסת
מט"ו אדר. בינתיים אמנם נתקיימה ועידת אדר ודנו בה ענינים חשובים. אמנם
עכשיו עסוקים אנו כבר בוועידת סיון. שאלות חשובות ביותר עומדות על הפרק. הן
בעניני ההשתלמות, והן בעניני עבודתה של האגודה בעניני הכלל להתחרות רוח
האגודה בחיי עמנו. עומדת עכשיו שאלה אקטואלית ע"ד יסוד ישיבה קטנה בארץ
ישראל מחברי האגודה, ושזה יכשיר בסיס נאמן ואיתן ליסוד בארץ אבות סניף לישיבת
טלז. אי"ה לאחר הוועידה נודיע לך ידיעות ברורות הן מוועידת אדר והן מוועידת סיון.
הועד לעניני חוץ עובר בע"ה בהצלחה ומקשר את החברים הנמצאים מחוץ למקום
המרכז למרכז האגודה, ואוגדם להטיבה אחת ומניעים למעשים להגשמת רעיון
האגודה והפצת דרך האמת.

שמחים אנו להודיע מעבודתך המסירותית בעד המפעל לטובת הישיבה הק'
בשוויץ. יתן ה' ונזכה כולנו לראות בהפרכתה של הישיבה הק', ולבסוטה החמרי,
מקור שאבנו רוח חיינו, חיי תורה. יראה, ודעת ה'.

בהשתתפות ועד הפועל עם ועד לעניני חוץ נסדרת תרומתם החדשית של חברי
האגודה. על חשבונך הנך מחויב עד ר"ח אייר ש.ז. 6 לי"ט, והנך נדרש לסלק את זה
באופן זה, בכל חדש 2 לי"ט (לי"ט אחר ע"ה החוב ולי"ט אחר להבא בעבור כל חדש).
אנו מאחלים לך ולכל הגלויים אתך הצלחה בחייכם הפרטיים.

באמת ושלום

אנו חותמים

י"ד אליהו מאיר בלאך
מוזכיר שלום זקס

בעה"ת טלז ז' רעש"ת תרצ"ה

כבוד אחינו — חברנו הרב ר' ב. י. שחט שליט"א, שלום וכרכת אמת וגמח"ט

אחדשה"ט באהבה רבה ונאמנה

והננו לפנות אליך כדלהלן.

ועידת אלול שהתקיימה כ"ה אלול תרצ"ד — ברונה ע"ד עבור תכנית קשור
החברים מבחוץ עם המרכז — הכירה שאופני הקשור שהתקיימו עד היום לא הספיקו
ליצור התקשרות פעילית נאותה בין החברים והמרכז במדה כזו שיסייע ויורז להחברים
מבחוץ בשתלמותם הפרטית להכניס רוח חיים בשדה השפעתם הצבורית ולהחזיר
האמת בדרך השלום לפי מטרת האגודה. לזאת הוכר שעלינו לסדר התקשרות יותר
מקיפה ויותר תכופה. ונתקבלו החלטות בכון זה אשר אנו מוסרים לו כאן.

האסיפה הכללית בגשתה לחפש אמצעים [ב]נידון יצירת תכנית קשור בין החברים
והמרכז הכירה — אף שבאמת אין לנו לחפש אחר אמצעים מיוחדים והטלת אי אלו
חובות מסוימים על החברים מבחוץ באשר מכירים אנו שחובו של כל חבר אינו חוב
מסוים רק חוב כללי המחייבו למלא את תפקידו הפרטי בתור יהודי ובתור בן תורה
הניך ישיבת טלז לפי רוח רבנו וצוק"ל או בתור משפיע באופן ישר בחיים החברתיים —
עכ"ז מכירה האסיפה כי למען יהיה כל זה ער אצל כל חבר ולמען תזק את כל אחד
להתגבר על המפריעים בדרך למילוי חובו הוא — נצרך איפה לזה ארגון אמוץ ופעיל
שזה יתן לכל אחד האפשרות לקבל ממקום המרכז השפעה ועידוד בדרך דרך
הקודש.

בכך הוחלט:

(א) שועד המרכזי יציע לכל חבר מהחברים מבחוץ אחרי המצאם זמן ידוע חוץ
למקום המרכז — לרשום הרצאה במקצוע מיוחד כפי שמתאים לרוחו של החבר ע"פ
דרכה של תורה בישיבת טלז.

(ב) חלק מההרצאות הנרצאות באגודה ירשמו וישלחו אל החברים מבחוץ ולהציע
לפניהם ישלחו את הערותיהם על זה.

(ג) תכיפות חלוף מכתבים בין החבר והמרכז לא תהיה פחות מפעם אחת לשלש
חדשים.

(ד) על כל חבר מבחוץ למסור ר"ח מזמן לזמן להמרכז אודות

א. חייו הרוחניים הפרטיים

ב. השפעתו על מוסדות החנוך והצבוריים שנמצאים בעירו

ג. הכשרת שדה עבודה ליצירות חדשות.

הוחלט לסדר כנוס חברי האגודה במקום המרכז בחורף הבעל"ט.

נבחר ועד מיוחד בשם ועד לעניני חוץ לנהל כל העבודה שנוגע לחברים מבחוץ.

נוסף לזה הוחלט לפנות בשאלון לכל החברים שבו יביעו את חוות דעתם אודות כל
הנ"ל.

עקרונות ההתאגדות וחובות החברים.

- ובעתים סדירות יוצאות מן הכלל ללמד ע"פ חצי שעה ומציעים הם קבלת חובה זו לכל חברי ההתאגדות.
- ו) כל חבר מקבל לפרקים את היצירות הרוחניות מהישיבה, כמו שעורי הלכה ודעת, פני רוחם של רבותיהם ועמודי הישיבה הק' מעבר והיה.
- ז) חוב קדוש מוטל על כל חבר לרכוש אמצעים בעד החוקת וקיום הישיבה הק'.
- ח) על החברים להשתדל ביהוד בעד החוקת המוסד העליון "כולל הרבנים" שע"י הישיבה הק' בהכירנו את מוסד זה לדבר הכרחי וחיוני בעד הישיבה הק' וחניכ' ולגורם רב להבטיח את גורל עתידו של עם התורה.

הועד הפועל של ההתאגדות

תלמידי טלו.

טלו. מנ"א. תרצ"ו.

א) כל תלמיד יוצא הישיבה לדרך חיוו הריהו נשאר תלמיד אורח של הישיבה הק' ואח וחר להניכ' באשר הוא שם.

ב) על כל חבר להשתדל להחזיק את מעמד חיוו— חיוו ביתו ומשפחתו עפ"י רוחו ודרכו שקלט לתוכו בעת הסתופפו בישיבה.

ג) על כל חבר להיות מן העושים והמעשים לחוק התורה והמצותה, לקדב את לבות בני ישראל לתורה ויראת השם, ולהשפיע ברוח תורה ואמונה בחוג חיוו בכל מקום המצאו.

ד) על כל חבר להיות מן הראשונים בדבר מצוה, במעשי צדקה וחסד, בתקנת הרבים ועניני הצבור.

ה) חברי הכנוס מקבלים על עצמם כל"נ לקבע עתים לתורה, ללמוד בכל יום לא פחות משעה

[שאלון]

חברי

- ע"פ תקנון החברים מבחון שנתקבל בכנוס שהתקיים בשושן פורים קטן תרצ"ה הגך נדרש להשיב על שאלות דלקמן.
- א) קביעות הרגל מוששן פורים תרצ"ה ואילך
- א. אינה למווד?
  - ב. באיזה שעה?
  - ג. באיזה אופן? (עיוני או שסחי)
  - ד. משך זמן הקביעות?
- ב) היש ביכלתך לאגר חבורה של תלמידי ישיבת טלו לאגרם לחטיבה אחת לעבודת השתלמות עצמית ולהפצת דרך האמת ולתמיכת הישיבה הק' (סעי' ה' מהתקנות התמידיות)
- ג) תרומתך השנתית לטובת הישיבה הק' או כולל הרבנים?
- ד) תרומתך השנתית לטובת מוסדות הישיבה ת"ת ועו"ת? (סעי' ו' מהתקנות התמידיות)
- ה) המקצוע העקרי שבידך לעבוד בו להפצת דרך האמת? (סעי' ז' מהתקנות התמידיות)
- ו) היש בכתך לקבע סדר מיוחד בכל יום לתורה ודעת ושלא לבטלה בשביל שום עבודה וטרדה אחרת. (סעי' א מהתקנות המקצועיות) וגם באיזה שעה?
- ז) איזה חלק אתה נוטל בעבודת אגודת ישראל? (החלטת הכנוס)
- ח) היש ביכלתך ליסד חבורה חשאית מאנשי יראה, דעת ומעשה שיתיעצו ביניהם בכל עניני העיר והכלל, וגם לדון אודות עניניהם הפרטיים? (סעי' ב' מהתקנות מקצועיות)

דו"ח מועידת אגודת אמת ושלום בשנת תרצ"ו

ישיבה שניה של ועידת אדר שנתקיימה בכ"ז אדר צ"ו בהשתתפות כל החברים מבפנים ומבחוץ על סדר היום: א) בהצעת ועה"פ נידון תקנה בנוגע לדגל. ב) קבלת חברים חדשים.

יושב ראש ועה"פ פותח את האסיפה ומעיר על נחיצות התקנה שהוצע מועה"פ בנוגע לקביעות הרגל על החברים מבפנים. היות שהם נושאים בעולה של תורה ע"י סדרי הישיבה הקבועים בכל יום ויום, ולכן אין ניכר אצלם החובה המיוחדת של קביעות הרגל — אף שמיחדים לזה שעה קבועה בהסדרים — ויש חשש איפא שבמשך הזמן יטרשטש צורת הרגל אצלם, מטעם ועה"פ הוצע על כן לקבע לכל חבר סדר מיוחד ללמוד בשל חובת הרגל מחוץ לסדרי הישיבה הקיימים, לכה"פ רבע שעה בכל

מתוך חוברת שהופיעה בכנוס היסוד של ההתאגדות תלמידי ישיבת טלו, מנחם אב תרצ"ו

יום. — מטעם ועד המרכזי הוצע: שעל כל חבר מבפנים לבא בדיוק נמרץ בתחלת סדר אחד מסדרי הישיבה וללמוד שעה אחת לחובת הרגל, ובזה ירגיש כל חבר את עול הרגל וחיובו.

אחרי מו"מ בשאלה זו נתקבלה ההחלטה: שעל כל חבר מבפנים לבא בדיוק בתחלת סדר א' ולקבע אז את קביעת רגלו, או לקבע רבע שעה מחוץ לסדרי הישיבה לצורך רגלו, ולהשלים הקביעות במשך הסדרים.

הגאב"ד שליט"א יו"ר האסיפה מקבל ההחלטות שנעברו מתוך ההרצאה "דרך העבודה בישיבה בזמן הנכחי".

אחרי מו"מ נתקבלו כמעט כל ההחלטות. אך בנוגע להתחלטה הד' היינו לחזק למוד המוסר בישיבה ע"י שינוי בסדר המוסר העתיק — גתעורר מו"מ ארוך. והרבה מהחברים הביעו את החשש שיש כאן ביזה [בזיון]. הרב ר' א. מ. בלוך מציע על כן שבכדי לחזק את למוד המוסר היה מן הראוי שא' מחברי ההנהלה ילמוד עם תלמידי שיעור א' ספרי מוסר ליתן להם בזה מבוא במקצוע חשוב זה. ר' ש. ח. דונש מציע לעבר תכנית בעד למוד המוסר בישיבה באופן זה: שכל שיעור ילמוד ספר מיוחד המתאים למדרגתם, וחברי ההנהלה יבואו ברברים מזמן לזמן עם תלמידי הישיבה בעניני מוסר שכל אחד עסוק בו. ההצעה האחרונה נתקבלה פה אחת. לשם זה נבחרה קומסיא [ועד] — לרון אודות הפרטים ולעבר תכנית — הגאב"ד שליט"א ור' ש. ח. דונש ור' משה אלשונג.

[הערה. ההצעה בנוגע לשנות את סדר המוסר בישיבה היה באופן זה: דהיינו ללמוד חצי שעה מוסר תיכף אחר תפילת שחרית, והחצי שעה לפני מעריב ללמוד הלכה].

נגשים לרון בשאלת קבלת חברים חדשים לאגודה. דנים ע"ד מר לייב שטיין והוחלט לקבלו לחבר באגודה. ובזה נסגרה הישיבת שניה מועידת אדר.

* * *

בסיום העתקת החומר הנ"ל מאגודת אמת ושלום בישיבת טלו בליטא, מוטלת עלי חובה נעימה להכיר טובה לדורי ודודתי מוהר"ר יוסף דב הלוי שליט"א ורעייתו, אחות סבי, מרת לאה שתת' הולצברג, מיקירי קרית דשופריא תובב"א, גדילי וחניכי טלו, אשר פתחו בפני את שערי המורשת הסלואית. עוד יזובון בשיבה.

י"ג בקהופר